

ПРОМОЦИЈА НА СИЛА И

ОКО НА СОНЦЕТО
ХРОНОЛОГИЈА НА НАСТАНОТ ВО КОЈ ЗАГИНА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ ТРАЈКОВСКИ

МАКЕДОНСКО СОНЦЕ

ТРАГЕДИЈАТА ЈА ПОТРЕ СЕ МАКЕДОНСКАТА ЈАВНОСТ

На 26 февруари, во близина на Столац, 30 километри јужно од Мостар, се урна авионот со кој патуваше претседателот Борис Трајковски. Денеска претседателот Трајковски треба да биде погребан во Алејата на великаните на градските гробишта "Бутил" во Скопје.

Пишува: **Жаклина МИТЕВСКА**

Претседателот Борис Трајковски загина на 26 февруари во авионска несреќа што се случи во близината на Столац кај Мостар, Босна и Херцеговина, каде требаше да учествува на Меѓународната конференција за имплементација во БиХ. Во авионот покрај македонскиот претседател Борис Трајковски се наоѓаа: Димка Илиева - Бошковиќ, Ристо Блажевски и Анита Криван - Лозанска, советници во Кабинетот, Миле Крстевски, вработен во МНР,

Борис Велинов, Аце Бошковиќ, обезбедување, Марко Марковски и Бранко Ивановски - пилоти.

Владиниот авион "хингер", на 26 мартулет месец, во 6:48 часот полета за Мостар по маршрута на обласките контроли на летание Скопје - Албанија - Србија и Црна Гора - Босна. Во 8:01 часот воздушната контрола на СФОР го изгуби авионот од радарската контрола на подрачјето околу Столац, 30 километри јужно од Мостар. Во тој момент контролата на летот ја извршувале француски припадници на СФОР.

Претставник на босанските власти прво соопшти дека спасувачките екипи на Република Српска во регионот на село Бутуње, Општина Берковиќ, ги пронашле остатоците од авионот со кој патуваше македонскиот претседател Борис Трајковски, за потоа партицарлот на СФОР Дејв Салваки, да демонстрира дека е пронајдена локацијата на која се урнал авионот.

Спасувачките екипи на СФОР и на босанските власти што на локацијата Дојно Бутуње трагаа по остатоците од авионот на македонскиот претседател ја признаа потрагата на таа локација без да пронајдат нешто. Потрагата продолжи на други локации на планината Вршиќ на кои се претпоставуваше дека паднал авионот.

По трагичната вест македонската државна делегација, предводена од премиерот Бранко Црвенковски, се врати од Даблин каде што требаше да биде поднесена апликацијата за членство на Република Македонија во ЕУ. Владата на Република Македонија одржа внатрешна седница, а подоцна се состана Советот за безбедност на РМ.

Во европскиот Парламент на Трајковски му беше одвадена почет со едноименито моќенство, а пред седницата на НАТО во Брисел знамињата беа сивнати на половина колџе. Поради лошите временски услови, во доцните вечерни часови, на 26 февруари беше прекинута потрагата по паднатот авион. Владата на РМ прогласи тринајдневна жалост и донесе одлука знамињата на државните институции да бидат сивнати на половина колџе.

ПОТРАГА

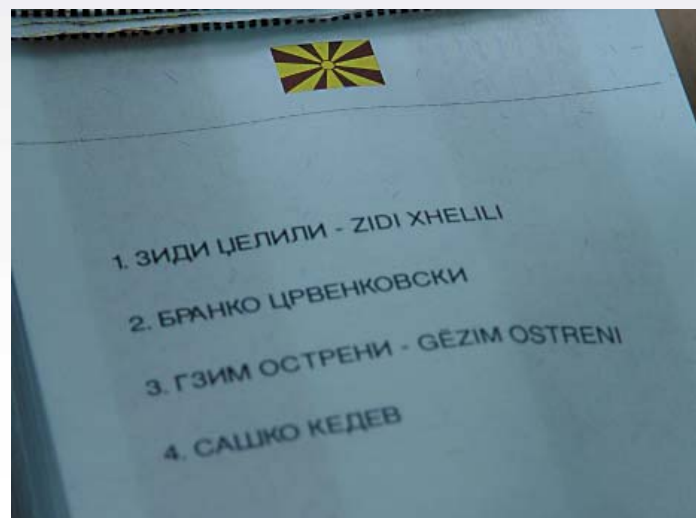
На 27 февруари војници на СФОР со хеликоптери ја продолжија потрагата. На терен се упати и екипа од македонското Специјално владино тело што претходната вечер долеташе во Мостар. Беше формиран Кризен штаб на Претседателството на БиХ кој го раководеше министерот за безбедност, Бириш Чолак. Во операцијата "Мостар 2004" беа вклучени хеликоптери на СФОР, босанската Армија, припадници на полициските сили на Федерацијата и Република Српска. Во целиот тек на операцијата учествуваа и експертски тим на Македонија предводен од министерот Исет Мемети. Спасувачка хеликоптерска единица, подоцна, го лоцира местото каде што се урнал македонскиот авион. Босанските медиуми јавија дека авионот со кој патуваше македонскиот претседател Борис Трајковски се урнал на когата S24 што се наоѓа во близина на селото Хусковиќ. Македонскиот заменик-братинетвот Рамсанда Крстевска

Минатата година беше одбележана со трагичното загинување на претседателот Борис Трајковски. На предвремените претседателски избори беше избран Бранко Црвенковски. Потоа почна судењето на обвинетите за случајот "Раштански лозја", по кој пратеникот Љубе Бошкоски, поранешен министер за внатрешни работи, мораше да побегне во Хрватска. Во втората татковина ги очекува своите пет минути - правда или вистина.

Пишуваат: **Жаклина МИТЕВСКА**
Кокан СТОЈЧЕВ

Во 2004 година македонското политичко ковчеже беше исполнето со многу црни премрежија, кои ја одбележаа судбината на нашата напатена и економски истощена земја. Тоа беше една од најтешките години, бидејќи во неа уште еднаш злото си поигра со Република Македонија. Во близина на Мостар, во Босна и Херцеговина, во мистериозна авионска несреќа го загубивме претседателот Борис Трајков-

ски и уште неколкумина негови најверни соработници. Неговото име ќе остане да лебди во воздухот, бидејќи тој ќе остане запаметен како народен човек, кој беше изигран од партијата и од луѓето кои го кандидираа, но сепак успеа со

НА ЕТНОДЕМОКРАТИЈА

ПОЛИТИКА

СВЕШТЕНСТВОТО НА МПЦ НЕ ПОЛУШТА

НЕМА ПАЗАРЕЊЕ СО АВТОКЕФАЛНИОТ СТАТУС

Вкештена меѓу оската север - југ, МПЦ ќе мора да пронајде силен сојузник за да се избори за своите позиции. Дали Руската православна црква ќе успее да ги седне на маса двете скрани цркви?

Во овој момент се стопирани сите активности околу уривањето на членовите на Синодот на МПЦ. Но, тие не се прекинати, одреме - навреме, по некој српски владика или свештеник ќе потсети дека притисокот постои и се вкештува.

И ако се земе предвид, неговата лична и неостарена амбиција, по заминувањето од овој земски свет на 90-годишниот патријарх Павле, да седне на тронот на СПЦ, тогаш навистина станува збор за специфична ситуација. Проблемот може да се реши ако се има војна од другата страна, но името на Македонската православна црква претставува три в око за Грчката црква. На тој начин, вкештена меѓу оската север - југ, МПЦ ќе мора да пронајде силен сојузник да се избори за своите позиции. Дали Руската православна црква ќе успее да ги седне на маса двете скрани цркви? Во овој момент најсигурна е таа варијанта, односно опција, бидејќи се стопирани сите активности околу уривањето на членовите на Синодот на МПЦ. Но, тие не се прекинати, одреме - навреме, по некој српски владика или свештеник ќе потсети дека притисокот постои и се вкештува.

вање во фотелјата на Архиепископ Охридски и Македонски г. Стефан.

ПРОМЕНИ ВО УСТАВОТ

Светиот синод на МПЦ, на својата последна седница расправаше за стратегијата за идните преговори со СПЦ, но не успеа да профилира јасен став околу ова прашање. Според информациите кои беа достапни за јавноста и за медиумите, владичите не биле единствени. Некои биле за формулацијата 'самостојна црква', а други инсистирале на статусот автокефална црква. Добрите познавачи на црковните канони (закони) велат дека нема битна разлика во однос на положбата на црквата доколку се смени сегашниот статус, автокефалност. Но, забораваат дека станува збор за мошне специфична проблематика, доколку нејзината архитектура и структура се поместат само за еден милиметар, таа се распрснува на милиони ситни парчиња, кои потоа не можат да се состават со илјадници години.

цифична проблематика, доколку нејзината архитектура и структура се поместат само за еден милиметар, таа се распрснува на милиони ситни парчиња, кои потоа не можат да се состават со илјадници години.

дологијата на преговорите. Инаку, МПЦ се подготвува за црквено - народниот собор, кој треба да се одржи во текот на наредниот месец во Охрид. На него ќе треба да се донесе одлука за промени во уставот на нашата црква. Со промените се очекува да се зајакне овластувањата на владичите на МПЦ во нивните епархии. Истовремено, значително ќе се намалат правата и овластувањата на епархиите и црковните одбори, во кои сега има и членови од цивилните лица. Ако црковно - народниот собор ги прифати промените, надлежниот митрополит ќе има целосна и сигурна власт во својата епархија. На истиот собор, можеби САС на МПЦ ќе донесе одлука за избор на нов владика. Според сегашните информации, архимандритот Методија Златанов би требало да биде избран за нов викарен скопски митрополит. Тој треба да ја извршува и должноста директор на средното богословско училиште во селото Драчево.

Нема отстапка од името на Македонската православна црква, ниту од нејзиниот автокефален статус. Ова е решението на македонскиот црковен клир, по одржаното свештеничко Собрание во Соборниот храм во Скопје.

Во усвоената Резолуција свештството на МПЦ со индигнација ги отфрла обидите на Српската црква, во Македонија да оформи Охридска архиепископија со српски егзарх.

"Охридската архиепископија останува со огромно значење за нас, но клирот, од нејзиното згаснување се бори за своја црква и автокефален статус, од кој не може да се отстапи", изјави македонскиот Архиепископ г. Стефан.

"Свештството искажа целосна поддршка на Синодот, кажа што сака, кога е во прашање МПЦ за нејзиното име, за статусот, така што освен името МПЦ и освен автокефален статус, нема за што да се разговара, рекоа свештениците во името на целото македонско свештство", изјави Архиепископот Охридски и Македонски г. Стефан.

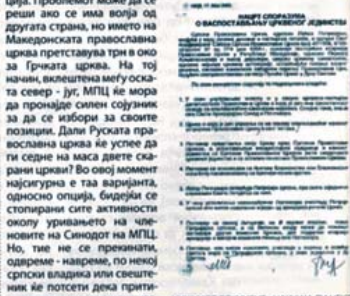

Пишува: **Кеван СТОЈЧЕВ**

народ не ја признаваат српските владичи, кои живеат во свој иррационален свет, кој генерира длабок фрустрачки кризи. Оттаму, доколку се одржанат односите со СПЦ, и на преговорите да се оди со уште еден понуваачки предлог за нов статус на црквата, при што треба да се гарантираат сите елементи кои нашата Црква ја прават како посебна црква, со свој избор на црковни војводи, свештеници, варене свето миро, осветување антимисити, најновиот потег на МПЦ може да се оцени како меч со две острици.

ПОСТОЈАН ПРИТИСОК

Српскиот црковен националшовинистички индет не може лесно да се уништи. Тој тврдоглаво се брани со десетлетија, а историјата помни многу такви примери. Но, сега на голем бред претставува српскиот владика Иринеј Буловиќ, чие владичанство во Синодот на МПЦ е огромно. Тој е еден од главните поборници за сегашната статус-нво ситуација во односите меѓу двете цркви.

НИШКОЈ ДОКУМЕНТ - НАУЧИЈА ГИ НЕМА ВЛАДИТЕ ОД БОЛГОТО ИСТОКОВОТ

Зошто во Синодот има заговорници за формулата 'самостојна црква'? Можеби за да се искористи сегашната политичка клима, која владее во Руската православна црква. Таа ја искористила синтагмата во решавањето на своите внатрешни проблеми, кои произлегоа по распаѓањето на Советскиот сојуз. Истият термин не е новина во преговорите со СПЦ. Самостојноста била актуелна тема во шаловската игра при дефинирањето на т.н. Нишки документ, но тогаш се спротоа не е прифатливо решение, бидејќи СПЦ не се согласува на рамноправни односи. Главен проблем и натаму останува двојцот, владичата Иринеј, како и црногорскиот владика Амфилохије. Двајцата се главни претенденти во трката за наследство на патријаршкиот трон на СПЦ. Новиот предлог кој досега беше во игра е резултат на посредничеството на Руската православна црква. Наскор во Скопје треба да пристигнат претставници на СПЦ, со кои би се договорила мето-

својата одмереност да остави длабок впечаток во политиката. Затоа, ако се изразиме на индијански јазик, без некоја намера за шега или друга реторичка ујдурма, туку во стилот на Апачите, кои од своите поглавици и големи војни се збогуваат

со респект и со приказни, Борис Трајковски замина гордо и достоинствено во вечните ловишта. Кај Господа тој беше испратен од хрватскиот претседател Стипе Месик, бугарскиот колега Ѓорѓи Прванов, соседот Фатос Нано и уште многу други истакнати меѓународни дипломати. Тоа беше доволна гаранција за доказот за неговиот краток политички одблесок.

Македонската голгота во 2004 година не беше завршена само со овој настан, таа е одбележана и со општинските референдуми против новата територијална организација на локалната самоуправа, како и со неуспешниот референдум. Но, затоа, пак, завршницата ни беше супер. Во сјајот на бедата и на големата политичка владина криза се отплеткуваат приказните за Кондово и за д-р Владо Бучковски, новиот премиер на земјава. Тие се главните протагонисти во филмот, кој сè уште се снима. Но, поради општ недостаток на финансиски средства крајот ќе се филува во 2005 или во некоја наредна година.

ПРОЦЕДУРА

На 11 јануари 2004 година, стружани ја отворија сезоната на граѓанска непослушност. На референдумот против новата територијална организација на локалната самоуправа излегоа 17.120 граѓани, или 54,46 отсто од евидентираните 31.500 гла-

сачи. Прашањето за опстанокот на Општината ги обедини сите Македонци во неа, кои без разлика на политичката и друга определба застанаа да го бранат статусот на Струга, која со новиот предлог стана општина со мнозинско албанско население. Тоа го направија и општините со доминантно албанско население, кои власта ги укина со новиот Закон, а упорно се тврдеше дека се работи за еднонационален македонски бунт. Жителите на Општина Камењане, која опфаќа 13 населени места, излегоа на референдум. Од 10.550 запишани гласачи, на референдумот се изјаснија 8.350 или 79,35 проценти. Против припојувањето на Камењане кон Боговиње гласаа приближно 98 отсто од излезените гласачи.

Во јануари Македонската православна црква се соочи со нов раскол. Некои монаси се одметнаа и му се приклучија на т.н. охридски егзарх, Јован Вранишковски, кој сè повеќе го помагаа СПЦ и ГПЦ. Останатите монаси од 21 македонски манастир му дадоа поддршка на Синодот на МПЦ.

Македонија почна да ги топи бугарските тенкови Т-55, кои беа дел од договорот за спроведување на реформите во МО и во АРМ, а со цел да бидеме примени во НАТО. Истиот месец, прв од рамноправните дванаесет во 2004 година, беше одбележан со почнувањето на процесот на признавањето на третиот државен универзитет во Мала Речица, кој прво го узурпира имотот на Тутунскиот комбинат во Тетово, а дури потоа делумно ја запази процедурата за формирање високообразовна институција. Последиците од тој процес сè уште се чувствуваат.

Во ВМРО-ДПМНЕ почна затишјето пред бура, предвесници на разединетоста беа Доста Димовска и Марјан Ѓорчев, кои подоцна сами си го трасираа политичкиот пат. Во тој период градоначалникот Пенев, со мекици и со бомбони, го одбележа почетокот на изградбата на долгонајавуваната спортска сала, која треба да биде завршена до крајот на оваа година. Објектот ќе нè чини околу 10 милиони евра. Македонскиот Хелсиншки комитет во својот Годишен извештај ја оцени најголемата болка во земјава - целосна партизација на државната структура, развој на етнодемократијата за сметка на граѓанската демократија и натамошна ерозија на правото. Во февруари продолжија партиските пазарења на владејачката гарнитура за новата територијална организација на локално ниво, иако граѓаните од 32 општини не се согласуваа со нивните законски престројувања. За локалните пари ниту малку ефективен и конструктивен збор, колачот однапред беше предодреден.

Игрите околу претседателскиот двор се интензивираа. Трагично загинатиот претседател Трајковски го потпиша указот со кој го назначи бригадниот генерал Ѓорѓи Бојаџиев, за нов началник на ГШ на АРМ. Тој беше фаворит на Трајковски, човек во кој претседателот имаше доверба дека ќе ги спроведе реформите, кои беа потребни за приближување кон НАТО.

Одметнатиот Саит Рушити ѝ се предаде на полицијата, но претходно разговараше со својот човек, Фатмир Дехари, кој тогаш беше втор човек на ДБК.

На 20 февруари 2004 година Борис Трајковски го потпиша указот за признавањето на Малоречанскиот универзитет. На 23 февруари СМК и Тодор Петров го почнаа процесот на собирање 150.000 потписи за организирање референдумско изјаснување против новата територијална организација. Владата на РМ, на чело со тогашниот премиер Бранко Црвенковски, се подготвуваше за предавање на апликацијата на РМ за прием во ЕУ, а на 26 февруари, во неразјаснети услови, се урна претседателскиот авион на Борис Трајковски. Авионската несреќа стана голема енигма, бидејќи сè уште нема вистинска разрешница за причините за уривањето на авионот. Во меѓувреме Македонија тагуваше и се подготвуваше за погребот.

На 5 март, во Алејата на великаните на градските гробишта Бутел во Скопје беше погребан претседателот Борис Трајковски. Неколку дена подоцна во "Лептокарија" полицијата го фати Изаир Самии - Баџи, кој неколку месеци беше страв и трепет во Тетово. Истиот месец почна процедурата за собирањето

потписи за вонредните претседателски избори, а во битката се вклучија: Љубе Бошкоски, кој подоцна беше одбиен од ДИК и од Врховниот суд, потоа Ѓзим Острени и Зуди Ѓелили, како претставници на Албанците во Македонија. Двете најголеми македонски партии подоцна ги отворија картите - во трката беа Бранко Црвенковски и Сашко Кедев.

На 22 март, Бранко Црвенковски му ја предаде Апликацијата за ЕУ на ирскиот премиер Берти Ахерн. Самата Апликација беше еден лист на кој беа напишани 3 реченици, дека Македонија поднесува барање за членство во ЕУ, дека Собранието донесе заедничка Декларација за тоа и една завршна реченица за благодарност. Кон неа беа додадени собраниската Декларација и еден текст на 5 страници во кој се објаснуваше зошто Македонија ја поднесува оваа Апликација.

РЕВОЛТ

Во април граѓаните се занимаваа со претседателските кампањи на кандидатите, а Синодот на МПЦ ги назначи игумените Методи и Пимен за архимандрити. Со воен хеликоптер од Косово на македонската полиција ѝ беа предадени Чакала и Џејми Шеј. Заради мито полицијата го притвори поранешниот државен секретар во МО, Љупчо Поповски.

Подоцна, во врска со случајот "Раштански лозја" беа уапсени командантите на "Лавовите", Горан Стојков и Бобан Утковски, а политичката хајка против Љубе Бошкоски заврши со бегство од Македонија и негово приведување во Истражниот центар во Пула. Мај ни почна многу убаво, со трки на коњи и магарина, влечење јаже, скокање со вреќа, велосипедска и атлетска трка. Овие традиционални првوماјски трки се одржуваат во Стојаково.

Конечно беа идентификувани дел од остатоците од 12-те киднапирани Македонци, кои настрадаа во воената криза во 2001 година и за кои се очекува судска разрешница во Хаг. Во мај заврши љубовта меѓу Никола Груевски и Љубчо Георгиевски. Се скараа околу фијаското на вонредните претседателски избори во РМ. За Георгиевски, Никола ти бил чиновник во банка, откако претходно тој го напаѓа почесниот лидер за заривањето нож в грб. Потоа имаше обид за физички пуч во ВМРО-ДПМНЕ, но Груевски ги надмудри љубчовистите. Тој ја зацврсти својата позиција во партијата, но расколот беше неизбежен. Истиот месец беа пронајдени и остатоците од исчезнатите Албанци во 2001 година. Од страна на СДСМ, Хари Костов беше најавен за премиер, а во Белград беше уапсен Драган Даравелски, кого потоа го ослободија од притвор поради српското државјанство.

Во јуни јавноста се занимаваше со новата територијална организација на локалната самоуправа, потоа со ветувањата на банкарот Хари Костов, кој стана премиер, а корупцијата земаше сè поголем замав.

На владината седница од 21 јуни 2004 година, поранешниот министер за транспорт и врски, Агрон Буџаку, беше задолжен во рок од една недела да достави извештај за сите склучени непосредни спогодби за продажба на градежно земјиште. Ова барање следуваеше откако беше објавено дека за исклучително ниска цена Буџаку продал атрактивна локација на плоштадот Македонија на одредена мешовита фирма, а се шпекулираше дека зад неа стојат извесен бизнисмен Османи и Орка холдинг. Сите подоцнежни настани беа последица на овој случај. Во Стразбур, во Советот на Европа, службениците добија наредба да не именуваат како Словени, но под притисок на јавноста и на дипломатијата, падна обидот за покр-

стување на Македонците. На почетокот на јули странските дипломатски претставници добија наредба да не патуваат северно од Тетово, бидејќи не е безбедно. Во Македонија повторно упадна поголема вооружена група, која поради референдумското изјаснување беше инволвирана во политичките настани во земјава. Министерството за транспорт и врски почна кампањски да ги урива дивоградбите. Откако го исчисти охридското крајбрежје сè друго остана на збор. Но, затоа, пак, македонската политичка сцена почна да се вжештува. Стружани и кичевчани ги блокираа патиштата, начин на кој го изразија револтот против власта, која се оглуши на месните референдуми во врска со територијалната поделба. Љубчовистите формираа нова партија. Новото легло се вика ВМРО-Народна. Во август, традиционално Македонците поделено го празнуваат Илинден. Дел од раководството АСНОМ го славеше во манастирот "Св. Прохор Пчињски", но се разбира откако добија дозвола од СПЦ и од Белград. Другите си го изградиле Пелинце покрај Старо Нагоричане, Кумановско, страница која сè уште не е завршена. Во здравството, во кое постојано нешто негативно се случува, август беше бурен поради труењето на 45-те бебиња во специјалната болница во Чаир. Одговорни за случајот - повторно нема. Новата територијална организација беше изгласана во Собранието. По ова опозицијата засилено помагаше во собирањето потписи за одржување референдум.

ЗАВРШНИЦА

Струшките вечери на поезијата не се одржаа во градот на поетите. Политиката ги вмеша прстите во духовниот живот на лиричарите. Во Струга интервенираше македонската полиција, а Бучковски и Курчиев едвај спасија жива глава. На 1 септември Светскиот македонски конгрес ги достави собраните повеќе од 180.000 потписи за одржување референдум. Почна да се одмотува клопчето околу приказната на киднапираните кумановци во Ирак, Далибор Лазаревски, Драган Марковиќ и Зоран Насковски, кои подоцна беа егзекутирани од терористите. Кон средината на овој месец тројца полицајци беа ранети во вооружен напад во скопската населба Шуто Оризари, а Антикорупциската комисија ги повика министерот за одбрана и Агенцијата за млади и спорт да утврдат казнена одговорност за злоупотреба на службените телефони и трошењето буџетски средства поради масовното гласање во емисијата "Чуму" на телевизијата А1.

Во октомври, тогашниот претседател на Европската комисија, Романо Проди, му го предаде Прашалникот на експремиерот Хари Костов. Љубчо Георгиевски и официјално го напушти ВМРО - ДПМНЕ, бидејќи наводно станало неподносливо со Груевски да делат исти канцеларии. Во ноември доживеавме голема пресвртница околу проблемот со името, САД ја признаа Република Македонија под нејзиното уставно име. На 7 ноември, граѓаните излегоа на вториот референдум од осамостојувањето на државата, прашањето се однесуваше на тоа дали на сила да остане старата територијална организација на локалната самоуправа од 1996 година или, пак, новата од 2004 година. Референдумот беше неуспешен. Набрзо Хари Костов поднесе оставка на функцијата премиер, а по тоа се одржа и Конгрес на СДСМ, на кој се избираше нов лидер. Во трката учествуваа: Тито Петковски, Радмила Шеќеринска и Владо Бучковски. Победи Владо Бучковски. Во декември експресно беше сменета потпретседателката на Собранието на РМ, Лилјана Поповска од ЛДП, само затоа што се изјасни за референдумот. Овој месец помина и во знакот на составување на новата Влада на премиерот Владо Бучковски, но исто така, и на вооружените групи, кои слободно шетаа низ Кондово, а подоцна беа смирени од Тачи, Џафери и Ахмети.